

‘There, I fixed it’, over spel en nut

Door Egbert van Faassen

Stroom wijdt een tweede tentoonstelling aan het opwaarderen of het hergebruik van gewone voorwerpen. Deze expositie is een vervolg op ‘Up to you’, besproken in Den Haag Centraal van 26 februari 2010. De bovenzaal wordt gedomineerd door een zich naar alle kanten uitbreidende verzameling van Reto Pulfer en een model van een uit driehoeken opgebouwde geodetische koepel zoals uitgevonden door Buckminster Fuller.

De Zwitserse kunstenaar Reto Pulfer (1981) noemt zijn bijdrage ZR Blechschubladen, een soort tent die vanaf het plafond omhoog gehouden wordt door linten overladen met een bonte verzameling spulletjes, met blik betimmerde blokken en een keramisch sculptuurtje. De toevoeging ZR geeft aan dat de gekleurde lappen met ritssluitingen aan elkaar bevestigd zijn. Op de doos waarin het ‘Schrottwerk’ (rommelwerk) wordt getoond en waarin zijn bijdrage ook werd opgestuurd, staat vermeld dat het een ‘Zustand’ is. Dat wil in Pulfers idioom zeggen dat het om een object in een tentoonstelling gaat en niet om bijvoorbeeld een performance. Pulfers werken ontstaan vanuit reeksen voorschriften die hij zelf opgesteld heeft. De geest van Fluxus waait door dit werk. Fluxus is een beweging in de kunst, die vanaf ongeveer 1960 opgang maakte en die zich nog steeds in allerhande vormen manifesteert. Kunstenaars die hiermee worden geassocieerd, wantrouwen het kunstobject en omarmen de dagelijkse werkelijkheid. Fluxus-werken presenteren zich vaak als een soort spel met eigen regels.

De Amerikaanse uitvinder Richard Buckminster Fuller (1885-1983) wijdde zich aan technische oplossingen voor een betere wereld. Zijn geodetische koepel, een lichte en sterke constructie die voor vele doeleinden kon worden ingezet, is gemeengoed geworden. Van zijn Dymaxion car werden niet meer dan drie prototypes gemaakt. Het zwaartepunt van de aerodynamische auto ligt helemaal vooraan en hij werd bestuurd via het ene achterwiel, zodat de neus als draaipunt fungeerde. In de tentoonstelling is een filmpje te zien waarin een industrieel gemaakte

Reto Pulfer, ZR Blechschubladen, 2009-2011. ▶ Foto: Rob Kollaard, courtesy Stroom Den Haag

auto rondjes draait rond Fullers Dymaxion-prototype. Het verschil tussen de draaicirkel van de ene en de andere auto is lachwekkend groot. Buckminster Fullers ontwerp wint op alle fronten. Maar of hij in termen van duurzaamheid over het benzinegebruik van de motor heeft nagedacht? Dat vraagstuk was toen nog niet aan de orde. Buckminster Fuller had ook het verbale talent van een profeet, zoals uit verschillende in de zalen geprojecteerde filmpjes blijkt.

Haakpatronen

De tentoonstelling geeft ook relatief veel aandacht aan de tijdens de voorbereidingen overleden kunstenaar Krijn Giezen (1939-2011) Hij was meer geboeid door handige oplossingen

voor praktische problemen dan door hoge kunst. Hem vielen dingen op die anderen over het hoofd zagen. Zo documenteerde hij slijtage aan gebouwen omdat hij daar de schoonheid van zag. Hem viel op dat aan geïmproviseerde probleemoplossingen vaak het beroep van de reparateur te herkennen was en hij documenteerde deze aanwijzingen. Gedurende de jaren 90 onderzocht hij op verzoek van Stroom de loop van de deels onzichtbare Haagse Beek, die van Kijkduin naar de Hofvijver stroomt. Hij nodigde andere kunstenaars uit bepaalde plekken te markeren. Zo kwam de plaquette van Ian Hamilton Finlay ‘Et in Arcadia ego’ op de plek waar de beek in de vijver uitmondt. Net als Giezen is de Franse kunstenaar Joshué Rauscher (1963)

gespist op ontwerpen waar je ze niet verwacht. Ik beschouw de tentoonstelling als een reconstructie van een tegelvloer met enkele onverwachte diagonalen. Op de leestafel een fotodocumentatie van wat ik denk dat het antimakassars zijn, met zorg gemaakte stukjes textiel die de bekleding van een stoelleuning beschermen: inventieve haakpatronen. De Belgische architect en beeldend kunstenaar René Heyvaert (1929-1984) zette zo te zien het alledaagse in voor een heel eigen vormonderzoek. Heel boeiend; omdat deze kunstenaar bij ons vrijwel onbekend is had ik graag iets meer van hem gezien. Maar met ook nog een volgens eigen spelregels gemaakte krant van Mark Manders (1968) en grafisch vormgever Roger Willems is de ten-

toonstelling al overvol. Al associërend geven de inrichters meer stof tot denken dan kijkgenot. Dat is ook de rol van Stroom. Aan het slot van de tentoonstelling zal de Haagse vestiging van de ‘Time Bank’ worden geïntroduceerd. Dat is een alternatief economisch model, waarbij vaardigheden en tijd kunnen worden uitgeruild tegen producten uit een time-shop, waarvan een filiaal wordt gevestigd aan de Hogewal.

There, I fixed it. Tegendraadse oplossingen voor urgente problemen. Stroom, Hogewal 1-9. Woensdag tot en met zondag 12-17 uur; tot en met 15 mei. www.stroom.nl; de titelgevendende site: www.thereifixedit.com; over de Time Bank: www.e-flux.com/timebank. Bij de tentoonstelling een gratis gidsje.